

kat. homo

1783-84

103814

BIBLIOTHECA
UNIV. JAGELL.
CRACOVENSIS

Mag. St. Dr.

II

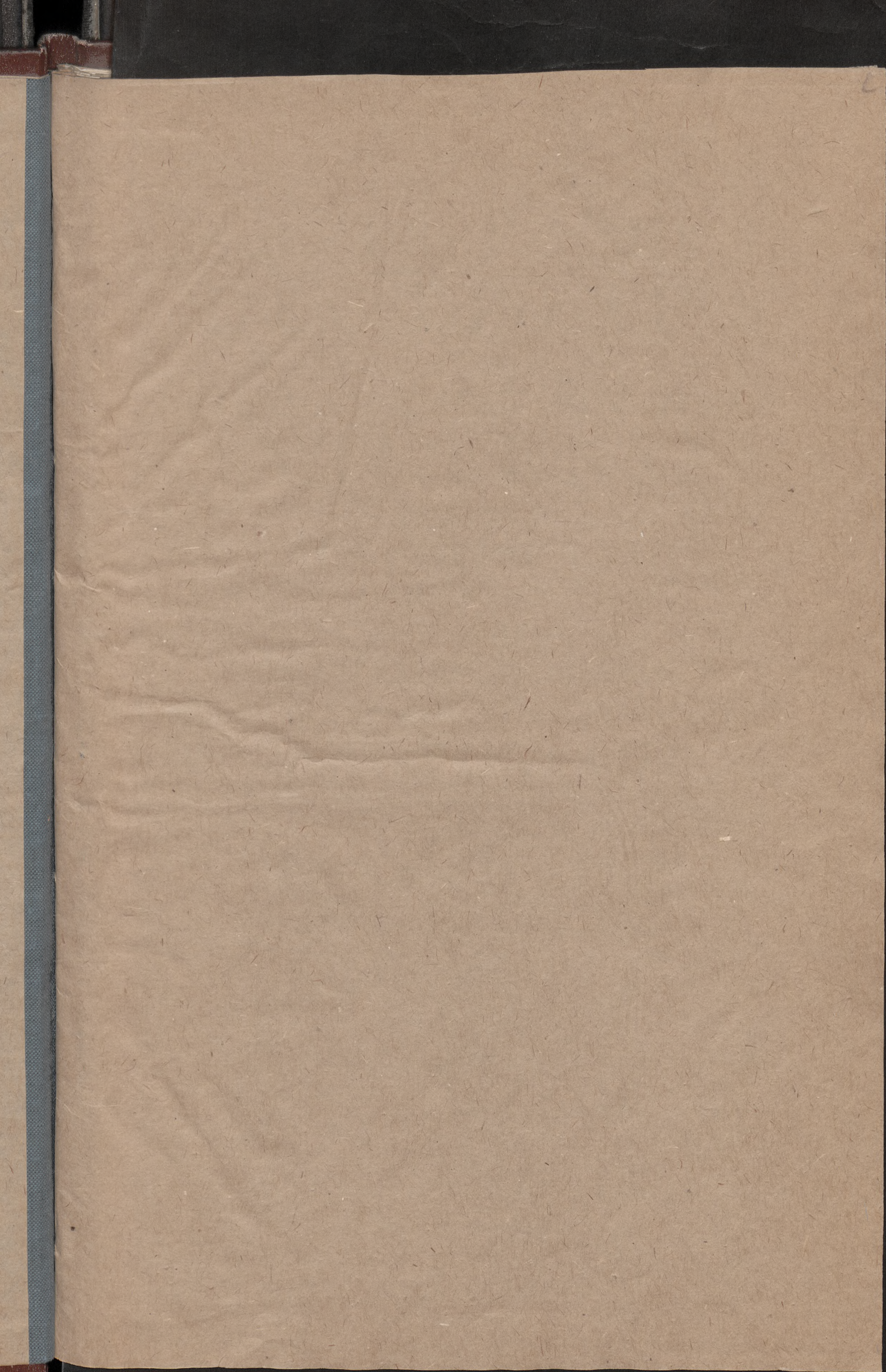
1783-84

103814

II

Mag. St. Dr.

W 1110
1783/4
L. Min

PROSPECTUS
LECTIONUM

IN

ALMA ACADEMIA ET UNIVERSITATE

VILNENSI

NUPER

SCHOLÆ PRINCIPIS M. D. LIT.

NOMINE INSIGNITA

AD

INSTAURATIONEM STUDIORUM

Ex Anno 1783. in Annum 1784.

PROPOSITUS

VILNÆ

TYPIS SACRÆ REGIÆ MAJESTATIS
PENES ACADEMIAM

Mat. 2077

103814

II

1783/84

Mag. St. Dy

BIBLIOTHECA
UNIV. MAGELL.
CRACVIENSIS

PROSPECTUS
LECTIONUM.

IN COLLEGIO PHYSICO

U K Ł A D
L E K C Y I.

W KOLLEGIUM FIZYCZNYM

THADEUS KUNDZICZ AA. LL. & Philosophiæ Doctor, Matheseos applicatæ publicus Professor, diebus Martis, Jovis & Saturni horis matutinis præleget spatiò currentis anni completum Mechanicæ tractatum, quem, præmissis iis, quæ in Prologomenis tractantur, quatuor sectionibus complectetur.

In quarum prima, de motu rectilineo, reali, simplici & uniformi; de motu composito, absoluto & relativo, de motu rectilineo uniformiter accelerato, sive de lapsu corporum, & eorum descensu per plana inclinata: singulari rigorosè demonstrando, ad calculum reducendo, & formulas inde generales, quæ usui inserviant, eruendo, est tractaturus.

Alteram Sectionem obtinebunt ea, quæ de conflictu directo & obliquo corporum habentur, ubi regulæ pro concursu Corporum tam

TADEUSZ KUNDZICZ Nauk wyzwolonych i Filozofii Doctor, Matematyki stosowanej Nauczyciel, we Wtorki, Czwartki i Soboty z rana wprze ciągu całego terażniejszego roku da zupełną o Mechanice naukę, którą, przelożywszy na początku to, co wstępem jest do Mechaniki, we czterech zamknie Podziałach.

W pierwszym z nich, wytłumaczy i gruntownemi stwierdzi dowodami to wszystko, co kolwiek należy do ruchu prostociągłego, rzeczywistego, nieskładanego, i iednokształtnego; do ruchu składanego, względnego i niewzględnego; do ruchu prostociągłego, iednokształtnie-przyspieszonego, czyli do spadku ciał wolnego i po płaszczyznach nachylonych: &c. A ztego wszystkiego, za pomocą rachunków, do wielu użytków zdatne, a w sobie ogólne wyprowadzi formuły.

W drugim Podziale umieści naukę, o wzajemnym ciał uderzeniu się tak prostym, iako ukośnym, podając ku temu względem sprężystych

A

per-

perfecté elasticorum, quam non iniesprężystych ciał, w te same, lub w elasticorum, quæ in eisdem, vel oppositas plagas moventur, ex certis & indubitatis principis deductæ, physicis experimentis, & quotidianæ praxi applicandæ, statuentur. *in przeciwne strony zmiierzających, prawdzi, na pewnych i nie wątpliwych prawdach zagruntowane, któreby i do fizycznych doświadczeń służyły, i w codziennym życia obchodzie użytecznemi były.*

Tertia deinde Sectione de iis, quæ ad staticam referuntur, acturus, quid quid habetur de æquilibrio generatim, & præcipue in machinis; de machinis simplicibus in genere, & de unaquaque in specie, uti de *Veste*, ejusque diversitate, de *Trochlea & Axe in Peritrochio*, de *Plano inclinato*, & de *Ponderibus ope funium sustentatis*; Tum de machinis compositis; de *Cuneo & Machinis rotatis*, de *Cochlea solida, cava & infinita*, atque de *Variis generis Polyspatis*; totum id luculenter exponet & demonstrabit, singularumque machinarum usum, apparatus, constructionem & applicationem indicabit. Deinde de affricu aliisque obstaculis & incommodis, quæ in usu machinarum occurrunt, earumque effectus minuunt, & quænam eorum in calculis habenda sit ratio, tractabit. Postremò de momento centro gravitatis, & methodo utrumque determinandi, de proprietatibus centri gravitatis, ejusque motu, ac denique de corporibus in & extra lapsus periculum constitutis, differet.

Trzeci Podział będzie o tym, co do statyki właściwie należy: mianowicie o równo-ważności ogółem, a osobliwie w machinach; o machinach w powszechności, i o każdej szczegulnie, iako to: o Dragu i jego rozmaitych gatunkach, o Klubie i Kafarze lub Ergacie, o Płaszczynie pochyłej i o ciężarach przez powrozy utrzymywanych. Toż o machinach składanych: o Klinie i Machinach kołowrotnych, o Szrubach, wypukłej, wklęsłej i bez końca, Także o różnych rodzajach Polispastów; Wszystko to się dokładnie opisze i wytłumaczy, oraz każdej z osobna Machiny użytek, skład i zastosowanie do potrzeb przetoży się. Potym o Tarcu, oraz innych zawadach i przeszkodach, iakie w użyciu machin zachodzić mogą, zmniejszających siłę, i iaki na nie wzgląd, w wyrachowaniu siły mieć należy, mówić się będzie. Na koniec o Momencie i Centrze ciężkości, oraz o sposobie obojga determinowania, o własnościach tego centru i jego odmianach, toż o ciałach do upadku naklonionych, i bezpiecznie stojących da się nauka.

Quartam verò & ultimam Sectionem, ea, quæ ad Dynamicam spectant, occupabunt; ubi primò de origine, proprietatibus & principiis generalibus motuum, qui fiunt in lineis curvis, disquiretur; tum de motu ex vi primitus impressa & actione gravitatis oriundo agetur; subsequenter deinde ea, quæ de motu rotationis & oscillationis habentur; postremo aget de pendulis compositis, deq; motu penduli simplicis in Cycloide: ubi de genesi & proprietatibus Cycloidis multa animadvertenda, & usui applicanda proponentur.

FRANCISCUS NARWOYSZ Sacræ Theologiæ Doctor, S. Regiæ Maiestatis Mathematicus, Præpositus Sokoldensis, publicus Sublimioris Matheseos Professor, tractatus omnes ad fundamenta sublimioris matheseos pertinentes, diebus Lunæ, Mercurii, & Veneris, horis matutinis exponet; cumq; in ea sententia sit, ut sublimioris matheseos scientia facilius ac utiliùs ex ipsius Newtoni libris, quàm aliunde hauriatur, modò ea suppleantur, quæ Newtonus reliquit imperfecta, & pauca quædam accuratius exponantur, quæ ille brevius, quàm ut discipulis perspicua essent, promovere ac ingenio suo dixit; nonnulla Newtonianis adungere decrevit, quæ tyronibus, modò ipsi a mathesi elementari satis instructi,

Czwarty zaś i ostatni podział zajmie Dynamikę; gdzie najprzód mówić się będzie o początku, własnościach, i powszechnych regułach ruchu w liniach krzywych; powtóre o ruchu z siły pierwotnie wrażoney i z działania ciężkości pochodzącym; po trzecie o ruchu kołotocznym i kołysnym; na ostatku o wieszadłach, czyli Pendulach składowanych, i o ruchu w Cykloidzie wieszadła nieskładanego; gdzie o pierwotnym składzie i własnościach Cykloidy wiele się uwag poda, i sposób zastosowania w potrzebie ukaże.

FRANCISZEK NARWOYSZ Świętej Teologii Doktor, Matematyk J. K. Mci, Pleban Sokoldzki, publiczny wyższej Matematyki Professor, Traktaty wszystkie do gruntu wyższej Matematyki ściągające się wykładac będzie w Poniedziałek, Srzodeg i Piątek z rana; a będąc w tym Senty-mencie, że wyższej matematyki u-miętność i łacniej i lepiej z samego ksiąg Newtona, niż z kąd inąd czerpać się powinna; byleby tylko to dopełnić, co Newton zostawił niedokończonego, i mało co dosłateczniej wyrazić, co on krótcy zamknął, niżby do iasniejszego uczącym się porozumienia było: postanowił do Newtonowych niektóre prawdy Matematyczne przyłączyć, któreby młodym matematykom drogę utaćnić mogły; byleby tylko oni

ad hæc sublimiora accedant, viam complanare possent. Quapropter statuit, eo ordine hæc omnia tractare, quo quilibet tempore brevi parvoq; labore fructus horum studiorum maximos percipere possit. Et quidem tradet.

1. Tractatum ipsius Newtoni de rationibus primis & ultimis.

2. Dein Fluxionum Geometriam.

3. Newtoni Introductionem ad Quadraturam Curvarum & libri ipsius de Quadraturis initium, ad absolutam usq; secundi Problematis enodationem.

4. Analisim per æquationes numerò terminorum infinitas, Collatis Geometriæ Analyticæ locis cognatis, ad quæ discentes ablegabit, aut pro re nata, eadem supeditabit.

5. Infinitorum Logisticam.

6. Excerpta ex epistolis Newtoni ad Series infinitas fluxionesq; pertinentia.

7. Newtoni Geometriam Analyticam, ab initio doctrinæ Fluxionalis ad absolutum usq; nonum Problema.

w Matematyce początkowey dobrze wycwiczeni do tey wyższej przystąpi. Wyciąga więc zamiaru ułożenie, aby, iakim porządkiem to wszystko ma się odprawić, dla pożytkowania w naykrótszym czasie jak największego z usilney w tych naukach pracy, króciuchno wyłożył, to jest:

1. Traktat Samego Newtona o sfunkach naypierwszych i ostatnich.

2. Następnie Geometrią rozrastać lub niknąć poczynających się wielkości.

3. Newtona wstęp do Quadratury linii krzywych i sameyże księgi o kwadrowaniu początku, aż do zakończenia drugiego Problema.

4. Rozwiązania przez porównania w liczbie terminow nieskończone, porozumiewając się z Geometrii Analytyczney miejscami niektórymi, do których uczących się odeśle, lub wedle potrzeby, przystosuje.

5. Logistykę szeregów nieskończonych.

6. Wybor z listów Newtonowych do Szeregów nieskończonych i wielkości wzrastających lub nikających ściągający się.

7. Newtona Geometrią Analytyczną od początku nauki o wielkościach wzrastających i nikających, aż do zakończenia dziewiątego Problema.

8. *Librum de Quadratura Curvarum* superius dictum ad finem usq; continuabit, conferendo Geometriæ Analyticæ loca cognata.

9. *Methodum differentialem*, seu *interpolandi* enodabit.

10. Denique *Enumerationem linearum tertii ordinis* prosequetur.

ANDREAS STRZECKI Philosophiæ & Theologiæ Doctor, Canonicus Livoniensis, Præses Collegii Physici, Regius Astronomus & Astronomiæ publicus Professor, diebus Lunæ, Mercurii & Veneris, horis Matutinis lectiones suas traditurus, post brevem Astronomiæ historiam & præliminares de sphaera & Trigonometria sphaerica tractatus, quos tanquam initiales, quovis anno reliquis Astronomiæ tractatibus præmittendos censet; primum explanabit systema mundi singularumq; partium, quibus particularia planetarum & cometarum systemmata continentur ad eorum, motus & periodos relata; fontesq; aperiet, ex quibus explicationes phaenomenorum à motibus Solis lunæ & fyderum pendentes hauriendæ sunt; tum indicabit modum solvendi Astronomica problemmata, per solum usum globi & trigonometriæ sphaericæ; deinde progredietur ad eam Astronomiæ partem, quæ prima elementa stabilit, utpote docens determinationem magnitudinis & sitûs

8. *Księgę o Kwadrowaniu linii krzywych*, począwszy na nowo aż do końca, porozumiewając się z Geometrią Analytyczną.

9. Sposob differencyalny, lub Interpolacyi.

10. Wyrachowania linii trzeciego porządku.

ANDRZEY STRZECKI Filozofii i Teologii Doctor, Kanonik Instantski Collegii Physici Prezydent, Astronom J. K. Mci i Astronomii publiczney Professor; w każdy Poniedziałek, Szrodę i Piątek zrana lekcyę swoje dawać będzie: na których pokrótkim przelozeniu Astronomiczney Historyi, i po traktatach o sferze, także trygonometrii sferyczney, od których jako przedwstępnych i przewodniczych, każdego roku Astronomiczne lekcyę poczynać umyślił; naprzód wykladać będzie systema swiata we wszystkich iego częściach, w których się szczegulne planet i comet systemmata zamykają, ukazując źródła, z których się czerpać ma tłumaczenie fenomenow od obrótu ciał niebieskich pochodzące. Nauczy potym sposobu solucyi problematow Astronomicznych przez samo używanie globow i trygonometrii sferyczney; toż póydzie do owey Astronomii części, która piewsze nieiako zakłada elementa, nauczając, jak się ma determinować wielkość i położenie orbit ziemskiej i planetarnych, oraz z peryodycznymi onych czasa-

orbitalium telluris & planetarum
ipforumq; periodica tempora, fide-
rum loca atq; alia bene multa, quæ
primò sese in Astronomia offerunt,
atq; ab observationibus Astronomi-
cis unicè dependent, in theoria pla-
netarum & cometarum docebit cal-
culum inveniendi eorum loca, æqua-
tionem temporis, itemq; modum
investigandi, quando planetæ sunt
stationarii, quando in conjunctio-
nibus, quando per solis discum
transeunt; quæ ipforum massæ quan-
titas, quæ densitas, quæ figura, quæ
diamentrorum magnitudo, quæ à
sole distantia & mutua ex recipro-
ca gravitatione resultans actio. De-
niq; cum theoria lunæ & satelli-
tum indicabit artificium usumq;
tabularum, exemplis ad invenien-
da loca solis, lunæ, planetarum
primariorum cum secundariis, ad
eclipses solis & lunæ fixarumq;
occultationes applicatis. Et hæc
sunt, quæ discipulis suis biennii
spatio in publicis lectionibus tra-
denda proponit.

JOSEPHUS MICKIEWICZ AA. LL.
& Philosophiæ Doctor, Physicæ
Experimentalis publicus Profes-
sor, explanatis curriculo duorum
annorum præcedentium, generali-
bus corporum proprietatibus, ab-
solutoque tractatu de Machinis,
quæ in Mechanica, Hydrostatica
& Hydraulica adhiberi solent, de-
monstratisque proprietatibus flui-

*sami, jakoteż i gwiazd pozycje i
wiele innych rzeczy, które naprzód
uczającym się Astronomii w oczu wpa-
dają, i od Astronomicznych obserwa-
cyi iedyńie zależą; w Teoryi planetow
i kometow nauczy przez kalkulacyą
znachodzić ich mieysca i ekwacyą
czasu równie jako i sposobu determi-
nacyi, kiedy planety są w stacyi, kie-
dy w koniunkcyi &c. kiedy przez
płaszczyznę słońca przechodzą, wie-
le mają masy i w iakiey gęstości,
iaka mają figurę, iak wielkie dya-
metry ich globow, jak są dalekie od
słońca, iaka z ich spolney między
sobą grawitacyi wzajemna wynika
akcyą. Naostatek po teoryi księżycy
i Satellesow ukaze sztukę układu i
używania tablic, w exercytacyach do
znalezienia mieysc słońca, księżycy i
planetow oboiey rangi, także do
zaczmieniow słońca i księżycy i okul-
tacyi gwiazd stosowanych. § to jest,
co na lat dwie za materyą lekcyi
publicznych obrat.*

JOZEF MICKIEWICZ Nauk wyzwol-
onych i Filozofii Doktor, Fizyki
Experymentalney Professor, przeto-
żywszy w przeciągu dwóch lat prze-
sztych, powszechne własności ciał
wszystkich, oraz zakończywszy trak-
tat o Machinach w Mechanice, Hy-
drostatice i Hydraulice używanych,
naostatek pokazawszy własności
wszystkich rozciekow, w następują-
dorum

dorum; anno sequente, diebus Martis, Jovis & Saturni, horis Matutinis explanabit experimentisque demonstrabit proprietates aëris primùm communis, tum fixi, inflammabilis, mephitici, nitrosi, dephlogificati &c: deinde differet de atmosphæra & argumentis illi affinis, uti de calore & frigore, de natura & usu thermometrorum, de sono & ejus propagatione, de meteoris aërisque atmosphærici statu barometris observari solito, ubi structuram & usum hujus instrumenti, ejusque utilitatem in prævidendis atmosphærae mutationibus declarabit. Postremò de theoria Electricitatis, solis phænomenis tam in atmosphæra, quàm in variis corporibus constanti lege observatis stabilita, tractabit; ubi modos vitandi fulmineos effectus suppeditabit.

Opificibus verò, diebus Dominicis & Festis, ex elementis Arithmeticæ, Geometriæ & Mechanicæ explanabit ea, quæ & usui eorum quotidiano, & captui maxime accommodata judicabit.

STEPHANUS BISIO. Philosophiæ & Medicinæ Doctor, Regis Poloniarum Medicus & Consiliarius, Collegii Medici Præses, Physiologiæ & Anatomii Publicus Professor, diebus Lunæ, Mercurii, Veneris & Saturni, horis matutinis suas

cym roku w każdy Wtorek, Czwartek i Sobotę z rana, przekładać i experimentami dowodzić będzie własności powietrza, naprzód wolnego, potym w ciałach od natury zamkniętego, zapalnego, zepsutego, zdrowego i innych: daley postępując, examinować będzie własności powietrza atmosferycznego, przydając traktat o cieple i zimnie, o naturze i należytych używaniu termometrow, o dźwięku, o meteorach i różnych odmianach atmosfery, za pomocą barometrow dostrzeganych; gdzie też mechanizm, należyte używanie i różne pożytki tego instrumentu, okaże. Naostatek teorią Elektryczną na samych fenomenach tak w atmosferze, iako też w różnych ciałach statecznie postrzeganych ugruntowaną, doświadczeniami utwierdzać będzie, przydając naukę o sposobach ustrzeżenia się szkodliwych skutkow piorunu.

Rzemieślnikom zaś we dni Święte i Niedzielne, początki Arithmetyki, Geometrii i Mechaniki dawać będzie, stosując się do ich kunsztu, pojęcia i potrzeby.

STEFAN BIZIO. Filozofi i Medycyny Doktor, J. K. Mci Medyk i Konsyliarz, Coll. Medici Prezydent, Fiziologii i Anatomii publiczny Professor, swoje lekcyje dawać będzie w Poniedziałek, Srzodę, Piątek i Sobotę z rana, które od Anatomii

lectiones instituet, quas ab Anatomia, tanquam Medicinæ basi, auspiciatus, insistens methodo Laurentii Heisteri, quam ille tenet in compendio suo Anatomico, totius humani corporis structuram, tum præparatorum, tum recentium cadaverum adminiculo exponet.

Post brevem proemii loco tractatum de Anatomia in genere, de externis corporis humani non communibus appellationibus, ac divisione, nec non de eiusdem partibus simplicibus, progredietur ad Osteologiam, quam sequenti docebit methodo.

Duobus ad demonstrandum utetur sceletis, uno videlicet artificiali, naturali altero, quorum ope monstrabit cranium siccorum omnium compagem esse, quam in suas partes anatomicorum more dividet, omniaque ossa proprio appellabit nomine.

Singula dein ossa in specie & Separatim stricto subiiciet examini: atque cujuslibet situm, figuram, partes externas, structuram internam, connexionem, & usum indicabit,

De ossibus ficcis, finito tractatu, ad aliorum celeberrimorum Anatomicorum mentem (ut studiosa juvenus distinctam cartilaginum, perioestii, medullæ, glandularum synovialium, ligamentorum & connexionis ossium ideam concipiat)

iako całej medycyny zasady poczynajac, za przewodnictwem Heistera, strukture i mechanizm ciata ludzkiego na swiezych i preparowanych trupach uczniom swoim przelozy.

Po krótkim i niby wstępnym traktacie o Anatomii w powszechności, o zewnętrznych ciata ludzkiego części nomenklacyi i podziale, póydzie do Osteologii abo nauki o kościach, którą tym sposobem traktować będzie.

Zapomocą dwóch Szkieletow, artificialnego i naturalnego, ukaże naprzód że czaszka z samych się suchych składa kości, które na swoje podziały i części trybem Anatomicow rozdystyngwuje, i właściwymi nazwiskami nazowie.

Wszystkie na koniec koście na szczególną biorąc uwagę: ich położenie, figurę, części zewnętrzne, strukturę wewnętrzną, związek z innemi, właściwe użycie i naturę ukaże.

Po zakończonym traktacie o kościach suchych, idąc za powszechnym anatomicow zdaniem, (żeby uczniowie jego, doskonałego chrząstkw, plewek kości powlekających, szpiku, gruczołow, wiązań i związku kości nabyli pojęcia) Osteologii na swie-

in cadavere recenti osteologiam tradet, eundemque feré ordinem, quem in doctrina de ficcis ossibus, servabit.

Durioribus partibus sic pertractatis, ad molliores deveniet: ad communia videlicet corporis humani tegumenta, ad *Splanchnologiam*, *Angiologiam*, *Neurologiam*, *Myologiam*, & *Adenologiam*: ad cuncta demum organa, quæ in humani corporis fabrica alicui officio apta dicuntur; viventium canum ventres lacte faturos rimabitur, ad chyli monstrandam viam; quam in humano cadavere videre non licet.

De mollibus partibus differendo, illasque in recenti cadavere, suisque in sedibus demonstrando, sceletis semper utetur, ut quisque discendi cupidus, nuda aspiciens ossa, mollium partium connexiones & insertiones, situmque percipere & memoriæ mandare facilius possit.

Præterea, quidquid a Morgagno, Winslowio, Garengot, Lieutaud, Hallero, Albino, Senec, Sabatier, Zinn, Cassebohm, aliisque plurimis (qui post Heisterum scripserunt) fuerit detectum, inventum, vel correctum, tyronibusque utile, vel scitu necessarium Heisteri compendio sua explanatione adjicere curabit.

zych trupach uczyć będzie, tym samym, jak w traktacie o suchych kościach sposobem.

Po nauce o twardych ciała ludzkiego częściach, nastąpi traktat o miękkich, jako to: o powszechnych ciała ludzkiego powłokach i błonkach, o *Splanchnologii*, *Angiologii*, *Neurologii*, *Myologii*, i *Adenologii*: i o wszystkich nakoniec organicznych częściach, które w ciele ludzkim funkcyom jakim służą, nadto do ukazania, jak się w żołądku chylus rodzi, kędy się potym i w co obraca, ponieważ w ludzkich ciałach widzieć tego niemożna, zażyte psow mlekiem nakarmionych.

W traktacie o miękkich częściach, prócz dissekcji świeżych trupow, zażywać będzie szkiletow, żeby każdy z uczących się na samo nagich kości weyrzenie, mógł łatwiej widzieć miękkich części z sobą i z twardemi połączenie, ich naturalny skład i położenie, a widząc, trwale w pamięć wrazić.

Cokolwiek zaś od pozniejszych Anatomikow, jako to Morgagna, Winslowa, Garengota, Lieutaud, Hallera, Albina, Senek, Sabatier, Zinna, Cassebohm, i innych wielu, którzy po Heisterze pisali, albo odkryto, albo wynaleziono, albo poprawiono jest, to wszystko ku nauce i pożytkowi uczących się między lekcyę Heistera osobnemi przypiskami umieścić postara się.

Anatomico cursu absoluto, ad Physiologiam gradum faciet, ut omnes humanarum partium in anatome observatarum functiones & facultates discipulis (quantum per se poterit fieri) interpretetur, noscantque tyrones, quid sit, & quomodo sanus vivat homo.

Primas Lineas Physiologiae magni Halleri in suis praelectionibus sequi statuit; quum nihil hoc opere praestantius in hac parte habeat Medicina. Verum cum magna & multa sint, quae longis lucubrationibus, summoque labore in sua Physiologia erudite congestit Hallerus, ea, pro tyronum captu, enucleare contendet.

Differet de Admirandis ventriculi, intestinorum, hepatis, lienis, pancreatis, mesenterij & omenti facultatibus, ad alimentorum digestionem, & distributionem destinatis; indeque ostendet, quomodo renes, ureteres, vesica urinaria, urethra, quomodo utriusque sexus organa, generationi, respirationi, sanguinisque circulationi dicata: quomodo cerebrum, cerebellum, & sensuum organa suo funguntur officio. Qualis sit sanguinis & humorum humani corporis indo-

Zakończywszy zupełnie kurs Anatomiczny, do Physiologii poydzie, i wniey wszystkich ciała ludzkiego części iuż w Anatomii znaiomych, udzielne funkcyje i przymioty (ile można będzie) tak uczniom swoim przelożyć postara się, żeby dostatecznie poznać mogli, i co jest, i jak w stanie zdrowia żyje człowiek.

Do tego przedsięwzięcia żeby przyszedł, postanowił na swoich lekcjach trzymać się układu wielkiego Hallera, w iego dziele pod tytułem Primae lineae, nad które nic w tej mierze uczeńszego medycyna do tąd nie ma: a że barzo wiele i ważnych jest rzeczy, które ten nieśmiertelny autor wielką pracą, długim czytaniem i doświadczeniem zebrane w swoiey zamknął Physiologii, one zatył stosownie do pojęcia i przemożenia uczniów, przekładać będzie usłował.

Nauczać będzie o dziuney żołądka, kiszek, śledziony, wątroby i innych wewnętrznych części dzielności do digestyi pokarmów i onych po całym ciełe dystrybucyi destynowanych: razem też pokaże, jakim mechanizmem organiczne części, respirationi, odbytowi, krwi cyrkulacji i generacji służące, tudzież jak mozg i zmysłne organy, funkcyje swoje sprawuią, jakie jest krwi i humorów w ciełe ludzkim przyrodzenie, jak się onych sekrecya, obrót i ekskrecya odprawuią, jak krew w

les,

les, quomodo hi fecernantur, distri-
buantur, excernanturque; quomo-
do in fœtu sanguis in gyrum aga-
tur, quomodo vox fiat, & loquel-
la, qualis ossium, qualis muscu-
lorum in motu sit usus; quomodo
tandem nascatur, crescat & moria-
tur homo, clariori, quo poterit, mo-
do conabitur explanare: finemq;
Physiologiæ imponet.

In organicarum functionum ex-
plicationibus, quoad poterit, vita-
bit systemata: si vaticinationes a
vera Phylsophia erutæ, atque re-
petitis experimentis confirmatæ il-
li deficient, cum prudentioribus
ignorantiam suam ingenuè fateri
non erubescet.

NICOLAUS REGNIER Correspond:
Academ: Chirur: Parisinæ, Chi-
rurgiæ Theoreticæ & Artis Obste-
tricæ Professor, continuabit hoc
tertio Lectionum suarum Anno,
cursum Chirurgiæ Theoreticæ
expositurus tractatum de mor-
bis ossium, utpote de Anchy-
losi, Rachytide, carie, fracturis, lu-
xationibus &c. accuratam exhi-
bendo morborum descriptionem,
unâ cum modis illos tractandi ma-
xime usitatis, hisque adjiciendo
varias observaciones & adnotatio-
nes criticas.

Lectioes suas instituet diebus
Lunæ, Martis & Jovis, inclusive
ad mensis Maij initium, post meri-
diem, a quo tempore ad ferias us-

plodzie cyrkuluie, jaka głosu imo-
wy theorya, jak muszkuły i kości
w machinalney służą akcyi, jak na-
ostatek rodzi się, rośnie, starzeie i
umiera człowiek: i natym swoją
Physiologią zakończy.

W demonstrowaniu organicznych
funkcyi, unikać będzie systematycz-
nych explikacyi: dla tego, gdzie
na fizycznych i praktycznych
zbywać będzie argumentach, tam
bez wstydu do niewiadomości przy-
zna się,

MIKOŁAJ REGNIER Akadem: Chi-
rurg: w Paryżu Korrespon: Teory-
czney Chirurgii i Sztuki położni-
czey Nauczyciel, będzie w tym trze-
cim już roku Lekcyi swoich koñ-
czył kurs theoryczney Chirurgii, wy-
kładając traktat o chorobach kości;
dając dokładne onych opisanie z po-
łączeniem nauki sposobow do lecze-
nia nayużywawszych, oraz zastana-
wiając się nad tym wszystkim, co do
tey części należy.

Lekcyje te dawać będzie w Ponie-
dziatek, Wtorek i Czwartek po
południu, aż do pierwszych dni Ma-
ja, potym aż do Sierpnia, sztukę

que, artis obstetriciæ lectionibus *położniczą wykładać będzie, gdzie*
vacabit, in quibus post generalia *dawszy naprzód powszechnie prze-*
huius artis principia, tractabit de *strogi tak bawiącym się tą po-*
vario situ & positionibus, in qui- *slugą, iako też samym położnicom*
bus infantes partus tempore com- *sluzące, przystąpi do opisanja*
parere solent: tum aget de modo *różnych odmian i pozytur, w któ-*
procedendi, de necessariis auxiliis, *rych niemowlęta w czasie poro-*
præcautionibus ad avertenda peri- *dzienia z wnętrzości matek wy-*
cula, vitamque parturientium & *chodzą. Nauczać potym będzie, o*
infantum conservandam. Denique *spůsobach postąpienia w tym razie, a*
exactam dabit descriptionem eo- *potrzebney pomocy i ostrożności dla*
rum omnium, quæ mulieribus acci- *ocalenia matek i niemowląt. Na-*
dere possunt, ante, post & ipso *koniec opisanie dokładne da przy-*
partus tempore, cum remediis con- *padkow rozmaitych przydarzają-*
venientibus juxta artis methodum *cych się rodzącym, przed, w czasie,*
innixam principiis & observatio- *lub po porodzeniu, przepisując*
nibus Authorum in arte Obstetri- *sluzące lekarstwa i sposoby ratowa-*
cia versatissimorum. *nia, wedle reguł nauki zasadzają-*
cey się na zdaniu i doświadczeniu
Autorow w sztuce położniczey naj-
biegleyszych.

JACOBUS BRIOTET Chirurg. Emer
in Acad: Chir. Paris. Demonstrator
& Operationum Chirurgica-
rum Professor, tempore cursus Ana-
tomici præparationes omnium par-
tium corporis humani, pro exigen-
tia lectionum Professoris Anatomicæ,
subministrabit, quo finito, ipse
cursum operationum Chirurgica-
rum instituet, exponendo theori-
am, tum huic addendo praxim
supra cadavera. Lectionum suarum
capita sic disponit: 1. erit de
sectione venæ, diversisq; instrumen-
tis ad id usitatis, deque casibus,
ubi unum alio præferendum. 2.

JAKUB BRIOTET Chirurg. wyśłużo-
ny w Akad: Chir. Paryz. Demonstrator
Anatomiczny i operacyi Chirur-
gicznych, przy tuteyszej Akademii
Nauczyciel, w czasie lekcyi Anato-
micznych, potrzebne Professorowi tej
umiejętności, części ciała ludzkiego
do pokazania uczniom, preparować
będzie Anatomicznym spůsobem. Po
zakńczoney zaś Anatomii, sam ope-
racyi Chirurgicznych lekcyę dawać
rozpocznie, dla ukazania theoryi le-
czenia i usposobienia uczniow do
rozmaitych tej sztuki praktyk, któ-
re na martwych ciałach dokładnie
ukáže. W lekcyach zaś swoich ten

De variis Sectionis venæ effectibus. *rzeczy zachowując porządek, na-*
 3. De morbis, in quibus venæ *uczać będzie. Naprzód: o pusz-*
 sectio omnino necessaria, & de illis, *czeniu krwi, i rozmaitych narzę-*
 ubi nullatenus est adhibenda. 4. *dziach do tego używanych, z ostrze-*
 De Sectione venæ evacuativa, de- *żeniem, kiedy, którego użyć właści-*
 rivativa, revulsiva, & spoliativa. *wie należy. 2. o skutkach z upu-*
 5. de Prognostico, quod ex inspec- *szczenia krwi. 3. o chorobach, w*
 tione sanguinis capi potest, deque *w których krwi upuszczenie konie-*
 bona vel mala qualitate sangui- *cznie potrzebne; i tych, w których*
 nis. 6. de vulneribus Simplici- *się zabrania. 4. o Upuszczeniu krwi*
 bus, speciatim vero de iis, quæ so- *dlu rozmaitych końców. 5. o Pro-*
 lam exposcunt reunionem. Hic *gnostyku, który się wnosi z upusz-*
 ager de futuris, ubi illæ saluta- *czoney krwi, oraz o zley lub dobrej*
 res, & ubi nocivæ sunt. 7. de *kwi. 6. o ranach pospolitych, w*
 vulneribus cranii, de contusioni- *szczegulności zaś o tych, które wy-*
 bus, apechemate, de commotione *ciągają samego tylko zawarcia.*
 cerebri, deque variis cranii dila- *Tu ma dać wiadomość o rozma-*
 tationibus, de effectu earum & *itych hastach, z dołożeniem kiedy i*
 operatione cum trepano. 8. de *gdzie są pomocne, lub szkodliwe. 7.*
 Cataracta, ejus causis, effectu & *o ranach w czaszce, o uderzeniach*
 methodo operandi per depressio- *prostych i odwrótnych, o wzrusze-*
 nem vel extractionem. 9. de fistu- *niu mozgow i rozmaitych czaszki*
 la lacrymali; de ipsius signis & *rażeniach: o skutkach i operacyi z*
 differentiis: neve unica adhibea- *Trepanem. 8. o katarakcie, przy-*
 tur medendi methodus, exclusis *czynach, oney skutkach, i sposobie*
 aliis, instituet examen & ani- *operowania przez uściskanie i pod-*
 madversionem in quamlibet, ubi *niesienie. 9. o fistule łzawey, o zna-*
 quæ opportuna sit, quæq; sine *kachoney i różnicach, rozstrząśnie-*
 successu applicari possit, edocebit. *nie oraz różnych sposobów opera-*
 10. de Polypis, eorum causis & *cyi, z uwagą, kiedy który lepiej u-*
 effectibus in naso, deque modo ex- *żyty być może. 10. o polipach,*
 trahendi eos. 11. de labio leporino, *ich przyczynie i skutkach w nosie, o*
 quod datur naturale & accidenta- *sposobie oraz pozbycia onych. 11.*
 le, deque modo cicatrifandi per *o rozdziwoieniu warg, które bywa na-*
 futuram vel per fasciationem, ubi *turalne i przypadkowe, oraz o spo-*
 casus exposcat. 12. de Bronchoto- *sobie zwarcia przez hast, lub przez*
 mia seu methodo, quâ aér immit- *bandaże wedle okoliczności. 12. o*

titur in tracheam arteriam & in Bronchotomii, czyli sposobie wypusz-
 pulmones, ut extrahatur inde czania powietrza w gardziel i pluce,
 corpus extraneum. 13. de Empy dla dobycia iakiey przypadkowej
 emate, scilicet de variis effluxio zawady. 13. o rozmaitych fluxyach
 nibus in cavitate pectoris, de w pierściach, o znakach, przyczy-
 gnis, causis, effectibus & modis, nach, skutkach i sposobach, iakie
 qui adhiberi solent ad hemorra się używają do uleczenia hemoragii
 giam arteriæ intercostalis cohi arteryi między żełbrowey. 14. o ra-
 bendam. 14. de Cancro occulto ku ukrytym i otwartym, o rozma-
 & exulcerato, de ejus varietate, tościiego, przyczynach, oraz o urzy-
 causis, denique de amputatione naniu pierści niewieścich. 15. o pu-
 mamellarum. 15. de Hydrops & in chlinie wodney; a w szczególności
 specie de ascite. Jam vero si necesse o puchlinie niższego żełodka, i iesli
 sit, uti parasenthesi sine mora, quo bez zwłoki użyć potrzeba pompo-
 modo, & quando punctio fieri de wania, jak i kiedy otwarcie czynio-
 bet ad evacuandam aquam, utrum- ne być ma? i czy zawsze dobrze jest
 ve semper adhiberi possit Vericu używać Troygrańca. 16. o ruptu-
 lum triangulare. 16. de herniis: rach. Co one są? jak się zowią, w
 quid sint? quæ nomina potiun- jakich wnętrznościach formują się,
 tur? quibus in visceribus forman- iw jakich miejscach wychodzą. Tak-
 tur? in quibus locis apparent? że o znakach, przyczynach, i skut-
 quæ earum signa, causæ, effectus, kach ruptur, oraz o operacyi bubo-
 deque operatione Bubonocelles nocylu. 17. o rupturach fałszywych,
 dicta. 17. de herniis falsis, scili- to jest rupturze wodney i ropnistey,
 cet: de hydrocella, varicocella, de o rzezaniu, także o fimozie i para-
 castratione, item de Phymosi. 18. fimozie. 18. o Chorobach kanałów u-
 de morbis viarum urinæ, de disu- rynnych, o dysuryi, i suryi, stranguryi,
 ria, ischuria, stranguria: de sangui- &c. 19. o kamieniu, a szczegulnie o
 nis mictu & coagulatione ejus in nerkowym i pęcherzowym; o katery-
 vesica, atque methodo expellendi zmie i rozmaitych operacyach dla
 illum. 19. de Calculo ingenere dobycia kamienia. 20. o fistule wiel-
 & in specie de calculo renum kiej, i rozmaitey w tym razie prak-
 vesicæ, de Catheterismo variisque tycy. 21. o aneuryzmie, a w szcze-
 modis operandi. 20. de fistula in gulności ramienia. 22. o urznięciu
 orificio. Hic exponentur varii mo- rąk lub nóg. 23. o bandażach każ-
 di operationum, quæ in praxim dey operacyi właściwych, i o przy-
 veniunt. 21. de Aneurysmate, & gotowaniu potrzebnym. 24. o ban-
 in spe-

in specie de aneurismate brachii. *Żażach dotwarzy, głowy, pierśi*
22. de amputationibus extremitatum superiorum & inferiorum. *brzucha, rąk, albo nóg.*
23. de fascitationibus, quæ conveniunt cuivis operationi, deque earum apparatu. 24. de Fasciationibus faciei, capitis, colli, pectoris, ventris extremitatum superiorum & inferiorum.

Synopsis Lctionum Historiæ *Rozłożenie lekcyi Historyi natu-*
Naturalis, Medicinæ practicæ & *ralney, Medycyny praktyczney i*
Chimiæ, tum in publicum dabuntur, quum vacantes tantisper *Chimii, w krótce Publicum mieć bę-*
cathedræ, suos, quos operiuntur, *dzie, za przybyciem wspomnionych*
brevi nactæ fuerint Professores. *lekcyi Nauczycielow.*

PROSPECTUS
LECTIONUM

IN COLLEGIO MORALI

U K Ł A D
L E K C Y I

w KOLLEGIUM MORALNYM

MICHAEL FRANCISCUS KARPOWICZ
S. Theologiæ Doct̃or, Ejusq; actu-
alis publicus Profeffor, Eccle-
Colleg: Pofnaniensis Honorarius
Canonicus, Præpofitus Grazyfcen-
fis & Prenenfis Curatus, diebus

Martis, Jovis & Saturni, Mane.

I. Historiam Theologiæ Ejusq;
viciffitudinum ab orbe condito, in
universis gentibus, pro diverfitate
earum religionis, præmiſſa ſuffici-
enti Theologiæ notione, exponet,
fontesq; errorum rationis humanæ
ſibi ſoli relictae, ac paſſionibus agi-
tatae in materia Fidei Supernatu-
ralis ac Religionis deteget, ac ne-
ceſſitatem ſanæ & ab omni ſubti-
litate inutili vindicatae Theolo-
giæ, Chriſtianæ adſtruet ac demon-
ſtrabit.

II. De uſu rationis in rebus Fi-

MICHAŁ FRANCISZEK KARPOWICZ
S. Teologii Doktor, i oney publiczny
Profefor, Kollegiaty Poznañskiej
Kanonik, Probofzcz Grazyſki i Preñ-
ſki, we Wtorek, Crwartek i Sobote
rano.

I. *Historiã Teologii, iey odmian,
różnic, zamieſzań w różnych naro-
dach, podług różnicy ich wiar, i
myſlenia o Bóſtwie, od początku
wiekow, przekładać będzie. A po-
dawſzy dokładną wiadomość o
imieniu i iſtocie Teologii, od-
kryje ſzródło błędow rozumu ludz-
kiego, wzburzonego namiętnoſcia-
mi, a objawieniem Boſkim nie oſwie-
cone go, w rzeczach do wiary nad-
przyrodzoney należących: a zatym
potrzebę zdrowey Teologii Chryſtu-
ſowey, oczyszczoney od wſzelkich
nieużytecznych ſubtelnoſci, wyſzuka-
nych, a próżnych, ciekawych pytañ
(czyli jak mówią Szpekulow) bę-
dzie dowodzić.*

II. *O używaniu rozumu natural-
dei*

dei eâ methodo tractabit, quâ pateat, nec rationi esse unquam evidenter contrarium id, quod positivè & clarè demonstratur in revelatione contineri: nec a revelatione id fuisse unquam damnatum, quod ratione naturali evidenter ac constanter, relativè ad principia certa, verum sit demonstratum. Unde clarum sit: rationem ac fidem sicut unum habere authorem Deum, ita minimè inter se pugnare, imò opem sibi mutuam ferre, adeò, ut & ratio, juxta celeberrimum Tournelium, perfidem confirmetur, sanctificetur, ac perficiatur; & Fides a ratione illustretur, defendatur, ac roboretur.

III. Utilitatem studii Theologici ad firmandos mores, Patriæ salubres, legibus nationum utiliter conformes, Felicitatis Publicæ feraces, ac beatitudinis huius æternæ; vitæ, coram Deo meritorios, æque a superstitione, ac incredulitate alienos explicabit.

IV. His, ceterisq; Theologiæ prolegomenis explanatis, factaq; brevi, pro ut par erit, informatione, de locis Theologicis, ac de motivis credibilitatis, pro necessitate ac utilitate Candidatorum Sacræ Theologiæ, tandem Tractatus De Deo Uno & Trino, Quem nosse,

nego w rzeczach wiary nadprzyrodzoney tym sposobem nauki poda, któryby dowiodł, że, ani w objawioney od Boga wierze nic dowieść, ani pokazać niemożna, co by się oczewiście, sprzeciwiało prawdom zdrowego rozumu, ani w rozumie przyrodzonym zdrowym i wolnym od burzliwych namiętności, nic się takiego nieznaydzie, co by miała potępić wiara. A zatym że wiara i rozum, jako są dziełem iedneyże Prawdy przedwieczney, Boga, tak nietylko sobie przeciwne nie są, ale owszem, jako mówi sławny Tournely, wzajemną sobie czynią pomoc: rozum wiarę oświecając, utwierdzając, i broniąc; a wiara rozum poświęcając, umacniając, i wydoskonalając.

III. Użyteczności nauk Teologicznych w uformowaniu rozumu, serca i obyczajów Ojczyźnie zbawionych, z Prawami narodów zgodnych, szczęśliwość publiczną tworzących, błogosławieństwo doczesne i wieczne przed Bogiem zasługujących, równie od zabobonności, iako i niedowiarstwa dalekich i wolnych, dowodzić i nauczać będzie.

IV. Taki wstęp do Teologii uczyniwszy, i o źródłach dowodów Teologicznych, tudzież pobudek i przekonani wierzzenia tajemnic nadprzyrodzonych, dawszy dostateczną, ile potrzeba, i pożytek uczniow Teologii będzie wyciągać, informacyą i naukę, na koniec traktat o Bogu

consummata iustitia est: ac *De Deo* i Trócy Najswiętszey, potym *Incar nato*, Quem fide cognoscere, *traktat* o Wcieleniu Syna Bołkie-
vita æterna est, Duce Celeberrimo *go* przekładać i tłumaczyć będzie,
Tournelyo, ejusq; digno continu-
atore Colleto præleget.

BERNARDUS SIRUC S. P. Theol: &
Juris Civilis Doct̃or, publicus Sa-
cræ Scripturæ & Juris Romani
Professor, Diebus Dominicis post
meridiam, explicabit Sacram Scri-
pturam tum veteris, tum novi te-
stamenti, eo prorsus ordine, quo
in vulgata versione continetur,
à sensu Romanæ Ecclesiæ non re-
cedendo; omiffis nihilominus il-
lis, præsertim Numerorum, Capi-
tibus, ubi nihil, præter nomina
tribuum & familiarum, recensetur.
Dogmata fidei Catholicæ, ubi oc-
curerint, clarè ac distinctè indica-
bit; hæreticorum redarguet falla-
cias, & Rabbinorum patefaciet
commenta.

GUILLELMUS KALINSKI Cong:
Mis: S. Theol. Doct̃or, Historiæ Ec-
clesiasticæ ac Theologiæ moralis
Publicus Professor, diebus Martis,
Jovis & Saturni mane, gesta Eccle-
siæ, suis sæculis distincta, quæ ejus
originem, incrementa, leges, di-
sciplinam & mores spectant, adhi-
bita fanioze crisi, succinctè expo-
net.

Jdem Moralis Theologiæ Præ-
lectiones, de actibus humanis, de
Conscientiæ dictamine, de legibus,
de virtutibus & vitiis instituet,

BERNARD SIRUC S. P. Theol. i Pra-
wa Cywilnego Doktor, publiczny
pisma S. i prawa Rzymskiego Pro-
fesor, w Niedzielę po południu, wy-
kładać będzie Pismo Boże starego i
nowego zakonu, tym porządkiem,
jako w powszechnie przyjętych od
Kościoła księgach znajduie się, od
zdania Kościoła Rzymskiego w ni-
czym nieodstępuiąc; opuści jednakże
Rozdziały, osobliwie z ksiąg czwar-
tych Moyżeszowych, gdzie iedynie po-
czet pokoleńiów Izraelskich opisany
i est. Tajemnice wiary Katolickiey,
gdzie się zdarzą, wyraźnie okaże, ja-
ko też kacerskie zarzuty i Żydowskich
wymysły Rabbinów.

GUILLELM KALINSKI Kong: Mis:
Theol: Doktor, Historii Kościelney
i Theologii Moralney publiczny Pro-
fesor, we Wtorek, Czwartek w So-
botę, z rana dzieie Kościoła na wie-
ki podzielone ściągaiące się do ie-
go początku, wzrostu, praw, kar-
ności i obyczajow, zaprzewodnic-
twem rozsądney krytyki, w krótko-
ści przeloży.

Tenże lekcye moralney Teologii
o sprawach ludzkich, o sumnieniu,
o prawach, o cnotach i występkach
dawać będzie.

CORNELIUS POCALOJEWSKI SS. Canonum Doctor, eorumque & processus Juris Ecclesiastici publicus Professor, diebus Lunæ, Mercurii, & Veneris, tradet prælectiones Canonicas, juxta triplex Juris objectum partitas, & ex selectissimis auctoribus excerptas; ubi præmissis notionibus præliminaribus in præmio de natura Juris universim, ejus divisione, partibusque, afferet historicam Synopsim Collectionum, quot prostant, Juris Pontificij in Scholis, & Foro Ecclesiastico receptarum. Ita Titulis prioribus, & divisione personarum stabilita, in subsequentibus Capitulis tractabit (initium ducendo à summo Pontifice, & Episcopis) de Dignitatibus Ecclesiasticis eo ordine, ut prius differat de his Sacerdotibus, qui in altiori gradu sunt positi, tum de his, qui in inferiori, tandem de illis, qui tantum in sacris Ordinibus constituti sunt, denique de his, qui nec in Sacerdotio, nec in sacris sunt collocati.

Hæc prima pars partitionis Canonicae præstabit abundanter materiam discutiendi ea, quæ concernunt dicta objecta, sive quæ conveniunt generatim omnibus, & communia sunt tam majorum, quam minorum ordinum, sive quæ spectant unumquemque speciatim. Enaratis Ordinibus Ecclesiastici ex

KORNELIUSZ POCALOJEWSKI *Praw Kościelnych Doktor i tychże publiczny Professor, w Poniedziałek, Szrodę, i Piątek rano, będzie dawał Lekcye Prawa Kościelnego według troiakiey Prawa materiyi dzielone, i z wybornieyszeych Autorow zebrane; gdzie po Przedmowie o istocie Prawa w powszechności, o jego podziale, i częściach, przywiedzie krótkie objaśnienie o zebraniu, czyli Kolekcjach Prawa Kanonicznego, ile ich jest używanych w Szkołach, i Sądach Duchownych. Co dopełniwszy w pierwszych rozdziałach, i ustanowiwszy osob podział, następnie będzie traktował (poczynając od Papieża i Biskupow) o Godnościach Kościelnych, takowym porządkiem: naprzód będzie uczył o Kapłanach, którzy na wyższym, toż o tych, którzy na niższym zostają stopniu, potym o tych, którzy większe mają święcenie na resztę owych, co ni w Kapłanstwie ni w święceniu większym znajdują się.*

Ta część pierwsza działu Kanonicznego dostarczy obfitą materią do roztrząśnienia tego, co się ściąga do wspomnionych obiektow, bądź to, co należy udzielnie do wszystkich, i jest pospolite większym i mniejszym stopniom: bądź, co jest właściwą każdemu z tych w szczegulności. Po wyliczonych zaś stanu Kościelnego,

~~~~~

serie confyeta Dignitatibus, tandem adjunget Titulum de præbendis, & aliis beneficijs, non quidem ut à propofita prælectionum partitione recedat, cum in præfens loquatur de jure perfonarum, fed quia fupra de Dignitatibus Ecclefiasticis, quibus præbendæ videntur adnexæ, acturum fe promifit, non fine caufa, fequenti loco potefit hæc juris materia tractari; inde fuccedent Tituli de Collationibus, Institutionibus, & Jurepatronatus, de Clericis non refidentibus, ac demum claudet primam partem Tractatus, five Capitulum de Regularibus, & Monachis.

Juri perfonarum priori parte expofito, fuccedet tractatio de rebus Ecclefiasticis; quia verò fuma rerum Ecclefiasticarum divifio in duos articulos deducatur, de fpiritualibus videlicet, feu quæ fpiritui deferviunt, atque animæ caufa funt inffitutæ, ut Sacramenta Ecclefiæ, altaria, hifque fimilia: & de temporalibus, feu quæ non tam fpiritûs, quam corporis gratiâ pro Ecclefiasticis ministerijs, facrorumque Ministrorum ufu funt comparata, ut funt prædia, domus, & fructus decimales; explanationem inffituet primùm de facramentis in genere; quam materiam profequetur, pro ratione Inffituti Canonici, & difcurret

zwyczajnym porzãdkiem, Godnoſciach; przyda potym o prebendach, i innych beneficiach, nie iſby ſię odda- lał od załozonego uczenia podziãtu, gdy tu mówi jeſzcze o Ofobach; lecz, że wyżej obowiãzał ſię uczyć o Godnoſciach Koſcielnych, do których prebendy ſã przywiãzane, nie bez przyczyny naſtępnie może łãczyć takowã materiã, z kãd wypadnã Tytuły o Kollacyach, Inſtytucyach, o prawie prezentowania na Beneficia, o Xieźach nierezyduiãcych przy Beneficiach, naofiatek zamknie pierwszã częſć Traktat, czyli Rozdział, o Zakonnikach, i Mnichach.

Po wyłozeniu prawa ofob w pierwszej częſci, naſtapi potym druga częſć podziãtu o rzeczach Koſcielnych: że zaſ naypierwſzy rzeczy Koſcielnych podziãł na dwa ſię roz- wodzi Artykuły, to jeſt rzeczy Duchownych, czyli które Duchowi ſłużã, i dla duszy ſã uſtanowione, jako to S. Sakramenta Koſciola, Oltarze, i tym podobne; i doczeſnych, czyli, które nietak dla duszy, jak barzicy dla wyżywienia Ministrów Koſciola w obowiãzkach ſłużby Oltarza zoſtãciãcych ſã nadane, jakie ſã dobra, domy, i dzieſięciny; będzie uczyć naprzód o Sakramentach w powszechnoſci; co wykona w obrębie nauki Kanoniczney, tóż przyſtapi ſzczegulnie do kaźdey z ofobna z S. tiam

etiam in singula Ecclesiæ sacramen- *Tajemnic Kościoła, mając przeyść*
ta in specie, transiturus exinde *zatyń do innych rzeczy Duchow-*
ad alias rerum spiritualium divi- *nych działu części, a na koniec do*
sionis partes, ac denique de tem- *doczesnych postąpić.*
poralibus acturus.

Postremo loco aget de Judiciis *Na ostatek opisze sądy w porząd-*
eo ordine, quem obtinent hodie *ku, jakim się dziś odprawiają w Try-*
causæ in Foro Ecclesiastico, & *bunatach; Kościelnych: naprzód zaś*
primo quidem referet, qualiter *opowie, iak się sądzą Sprawy Cywil-*
Causæ Civiles disceptentur, ut po- *ne, żeby potym łączyc mógł sposob*
stea separatim criminalia conjun- *czynienia tychże w sądach Krymi-*
gi possint. *nalnie.*

HIERONYMUS STROYNOWSKI S. *HIERONIM STROYNOWSKI Teol: i*
Theol. & Juris Utriusq; Doctor, *Obojga Prawa Doktor, Publiczny*
Publicus Juris Naturæ ac Genti- *Prawa natury inarodow Professor,*
um Professor, diebus Jovis, Mer- *w Poniedziałki, Szrody, i Piątki z ra-*
curii, & Veneris, horis matutinis *na miewać będzie lekcyę, na któ-*
instituet Lectiones, in quibus in *rych ma uczyć naprzód Prawa na-*
primis Jus Naturæ arctius sum- *tury właściwiey wziętego, potym*
ptum, tum Jus Naturale Polyti- *Prawa naturalnego Politycznego,*
cum, Æconomiam Polyticam, ac *Ekonomiki Polityczney, i Prawa*
Jus Gentium explanabit; cona- *Narodow; ufitując bieg całej tej*
biturque cursum totius scientiæ *nauki, w przeciągu lat dwóch za-*
hujus, spatio duorum annorum, *kończyć.*
absolvere.

BERNARDUS SIRUC S. P. Juris *BERNARD SIRUC Prawa Obojga*
Utriusque Doctor, Publicus Juris *Doktor, publiczny Prawa Rzymskie-*
Romani Professor, per decursum *go Professor, w przeciągu całego*
totius anni diebus Lunæ, Mer- *Roku w Poniedziałek, Szrodę i Pią-*
curii & Veneris, horis pomeridia- *tek, po południu tłumaczyć przed się*
nis præleget Institutiones Justi- *bierze Ustawy Justyniana, nic ani*
niani, nihil penitus de ordine ac *co do początku rzeczy, ani co do*
methodo ipsius operis immutan- *sposobu onych przekładania nieod-*
do; quapropter expeditis brevi- *mieniając. A przeto uprzedziwszy*
ter prologomenis, de justitia, ju- *krótką nauką o sprawiedliwości,*
re naturali, gentium & civili, o- *Prawie przyrodzonym, Narodowym*

omnia, quæcunque quatuor libris Institutionum Justiniani comprehenduntur; de Personis earumque divisione, de rerum distinctione, atque dominio earum acquirendo, de relictis ab intestatis hæreditatibus, & de pænis pro diversitate criminum infligendis, juxta suos titulos, divisiones & rubricas ita tractabit, ut nihil profus omittat, & genuinum ubique textum adhibeat; nisi is forte alicubi, aut nimia sermonis prolixitate, aut verborum obscuritate laboret, tum certè suum planiorem, clarioremque substituere tenebitur.

DAVID PILCHOWSKI Sæ. Theologiæ & Canonum Doctor, Canonicus Livoniensis, Præses Collegii Moralis, Publicus Literaturæ Professor, quovis die Lunæ, Mercurii & Veneris, post meridiem prælectiones instituet, in quibus, præmissa breviori universæ artis oratorię, ordine quàm aptissimo, expositione, præcepta solidioris ac sublimioris Eloquentiæ fusiùs & latius explanabit ex libris Ciceronis *de Oratore*; è quibus, iudicio eruditissimorum virorum, non solum præcepta, sed etiam exempla eloquentiæ peti possunt.

i. Cywilnym, wszystko w czasie swych godzin wykladać będzie, cokolwiek we czterech Ustaw Justyniana Księgach zamyka się; to jest: o osobach i onych rozdziele; o rozróżnieniu rzeczy i nabywaniu onych własnościelstwa; o pozostałym po zmarłych bez testamentu dziedzictwie; o karach, wedle różności przestępstwa, rozmaicie wymierzać się mających. Rzecz całą według własnych Tytułów, podziałów, i rubryk tak tłumaczyć będzie, że nic zgoła nieopuści, a wszędzie textu właściwego tym ustawom użyje; chyba by ten w niektórych miejscach albo długość w tłumaczeniu, albo ciemność w wyrazach zamykał, na ów czas obowiązany będzie krócey i jaśniej rzecz przełożyć.

DAWID PILCHOWSKI Teologu i Praw Kościelnych Doktor, Kanonik Inslantski, Prezydent Collegium Moralnego, Literatury publiczny Professor, w każdy Poniedziałek, Srzodę i Piątek, po południu lekcyę dawać będzie, w których, przełożywszy, w krótkiey osnowie, całą naukę wymowy, porządkiem nayprzyzwoitszym, ustawy gruntownieyszego i wyższego Krasomowstwa dokładniey i obszerniey tłumaczyć będzie z ksiąg Cicerona o Mówcy, z których, zdaniem uczonych, nie tylko ustawy, ale też wzory i przykłady Krasomowstwa czerpane być mogą.

His addet ex aliis ejusdem artis
Magistris nonnulla de optimo
charactere eloquentiæ, præsertim
Civilis, in foro, curia, comitiis,
ceterisque publicis conventibus:
de modo imitandi, de vi ac de-
lectu, ordine ac dispositione ar-
gumentorum, de dicendi ornatu,
perspicuitate, gravitate, sive, ut
ait Cicero, *de suavitate austera ac
solida*, de stylo sublimiori ac præ-
stantia numerosæ orationis, tam
in lingua Latina, quàm patria;
de permotione denique animorum,
sive affectibus excitandis.

Quibus adiunget nonnullorum
classicorum autorum explanatio-
nem, præsertim Orationum Cice-
ronis, Historicorum ac Poëtarum,
cum interpretatione vernacula,
declaratione artificii utriusque
eloquentiæ, tam solutæ, quàm
ligatæ, expositione argumenti ac
structuræ totius rei, enotatione
sententiarum, quæ Philosophiam
morum, præsertim officia hominis,
ac civis, continent; indicatione
demum eorum omnium, quæ ad
notitiam antiquitatis, ad ritus,
instituta, mores, fœdera, pactio-
nes, iura gentium, disciplinam
Reipublicæ, ac omnimodam erudi-
tionem, quam Cicero *lautam O-
ratoris suppellectilem* vocat, perti-
nent.

Przyda do nich nie które przepisy
z innych teyże sztuki Nauczycielow
o naywyborniejszym kształcie wymo-
wy, osobliwie obywatelom w sądzie
w radzie, w posiedzeniach seymo-
wych potrzebney: o sposobie nasla-
dowania doskonalszych mówcow, o
mocy i wyborze, o porządku i ukła-
dzie dowodow, o wymowie iasney,
ozdobney, poważney, czyli, jako po-
wiada Cicero, o skodko-mównosci
dostoyney i gruntowney: o stylu
wyższym i wyborze plynney i poto-
czystey mowy, tak w Łacińskim, ja-
ko w Oyczyстым ięzyku; toż o wzru-
szeniu woli i serca, czyli o wzbudze-
niu affektow.

Przyłączy do tego tłumaczenie
niektórych klasycznych Autorow,
osobliwie mów Cicerona, Historykow
i Poetow na ięzyk Oyczysty, z obja-
śnieniem sztuki mowy wolney i wią-
zaney, z rozebraniem osnowy rzeczy
caley, z wyluszczeniem zdań, które
zawierają w sobie naukę obyczaiow,
osobliwie obowiązki człowieka i o-
bywatela; z ukazaniem naostatek
tego wszystkiego, co się do pozna-
nia starożytności, do zwyczaiow,
obrzędow, ustaw, do przymierzow,
kontraktow ugodnych, praw naro-
dow, znaćomości Rzeczypospolitey,
i do wszelakiey erudycyi, którą Ci-
cero zowie dostatnim mowcy
sprzetem, sciaga

Deinde propositæ arti bene dicendi, praxim, five exercitationes oratorias accomodabit: quarum argumentum plerumque erit (uti syadet, duce Quintiliano, eruditissimus Rolinus) ejusmodi sententia, quæ grave & honestum aliquid moneat, prosequaturque in senectutem, & impressa animo, ad mores proficiat.

Postremò deducet alumnos suos ad cognitionem librorum ac Scriptorum, qui vel doctrinæ præstantiâ, vel styli elegantia excellere: atque ut, quemadmodum ait Quintilianus, & *optimi libri legantur, & diligenter*, modum ac rationem, eisdem cum fructu legendi, tradet.

THOMAS HUSSARZEWSKI Congr. Mifs. Sæ Theologiæ Doctor, Regens Seminarij Diecæsani, publicus historiæ universalis Professor, diebus Lunæ, Mercurii, & Veneris horis matutinis lectiones suas instituet; utq; rerum gestarum expositio audientium utilitati inserviat, eidem opportunas atque crebras adjunget notas ac animadversiones, in quibus differet de ortu, progressu, amplitudine, potentia, atq; occasu Regnorum, tum populorum leges, mores, consuetudines, religionem, artem politicam, civilitatem, scientias, artes, ac præclara Virorum illustrium merita diligenter enucle-

Toż do przelożoney nauki dobrze mówienia, praktykę czyli ćwiczenia Krasomówskie przystosuje: których treścią najczęściej będzie (iako radzi, za przewodnictwem Kwintiliana, uczony Rolin) zdanie takie, któreby coś poważnego i przystoynego wrazało, oraz tkwiało aż do starości; a zasadzone w umyśle, nazawsze do obyczayności służyło.

Nakoniec przyprowadzi uczniow swoich do poznania tych ksiąg i Autorow; którzy abo wyborem nauki, abo pisania gładkością wygórowali: a iżby, jako mówi Kwintilian, i dobre księgi czytano, i pilnie; poda sposob czytania onych z pożytkiem.

TOMASZ HUSSARZEWSKI Congr. Mif: Theol: Doctor, Regens Semin: Diecezalnego, publiczny Historiji Uniwersalney Profesors, w Poniedziałek, Szrodę, i Piątek, z rana lekcyę dawać będzie, w których stosując wiadomość Dzieiow całą ku pożytkowi, przyzwotemi a prawie ustawicznemi przeplatać ją będzie uwagami nad początkiem, wzrostem, wygórowaniem i upadkiem Państw: nad ich prawami obyczaynością, zwyczajami, religią, polityką, polorem, naukami, sztukami, nad sławą Wielkich ludzi, których osobliwicy da poznać uczniom swoim &c. &c. Teni wszystkiemi uwagami, zmierzać do tego będzie, ażeby
abit.

abit. &c. &c. Harum omnium dis- fertationum scopus erit, audito- rum mentem ut rectè ac solidè de rebus judicare valeat, idoneam ac expeditam reddere, nec non eo- rundem animos provocare ad exer- citium virtutum, quæ tam priva- tam uniuscujusq; hominis, quam publicam cujusvis Reipublicæ pro- speritatem constituunt.

Veterum historiarum initium ducet, ab antiquissimarum Gen- tium descriptione. Enarrandis Græcorum ac Romanorum gestis diutius immorabitur.

Recentiorem verò historiam in notabiliores temporum periodos distribuet, illamque ad nostram usq; prosequetur ætatem.

Suis locis in serie periodorum historiam suæ gentis præ cæteris tractabit.

wprawił rozum uczniow do grun- townego i sprawiedliwego sądzenia o rzeczach, oraz zachęcił serca do chwalebnych dzieł, tak prywatne człowieka, jako i społeczność kra- iową uszczęśliwiających.

Historią dawną od najdawniey- szych zacznie Narodow Grecką, a potym Rzymską obszerniey rozcią- gnie.

164

Historią teraznieyszą dzieląc na Epochy, do czasow naszych dopro- wadzi.

Na miejscach swoich w szeregu Epoch, Dzieiom Narodowym obszer- nieysze dawać będzie miejsce.

Synopsis Lectionis Juris Civilis brevi in publicum dabitur.

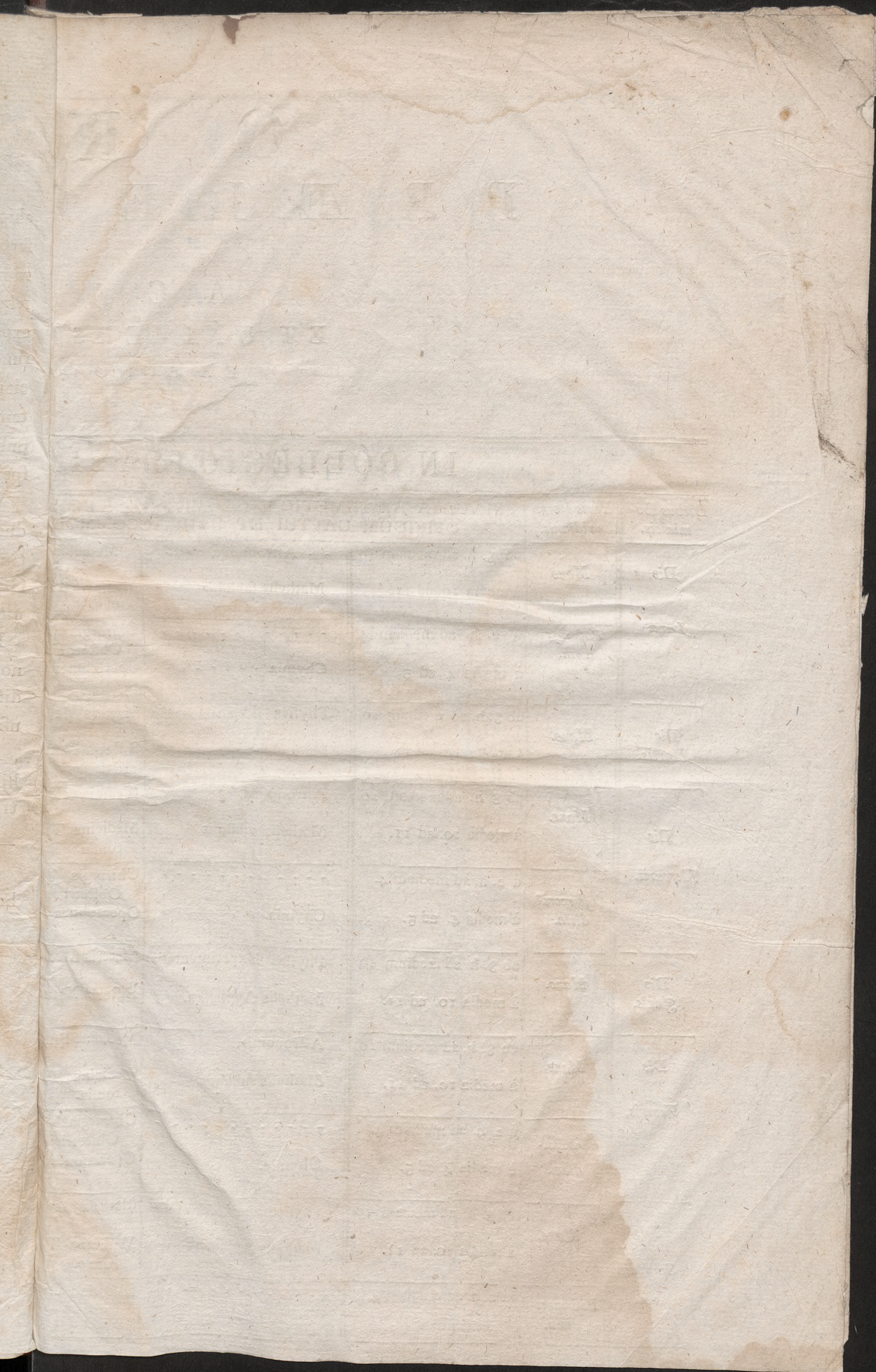
Układ Lekcyi Prawa Narodowe- go w krótce wydany będzie.

Propter Vincentium
Supinski Clericum

Proprietor's Office
1750

P R Æ L E C T I O N U M

I N A C A D E M I A E T U N I V E R S I T A T E V I L N E N S I

E X A N N O 1783. I N A N N U M 1784

I N C O L L E G I O P H Y S I C O

I N C O L L E G I O M O R A L I

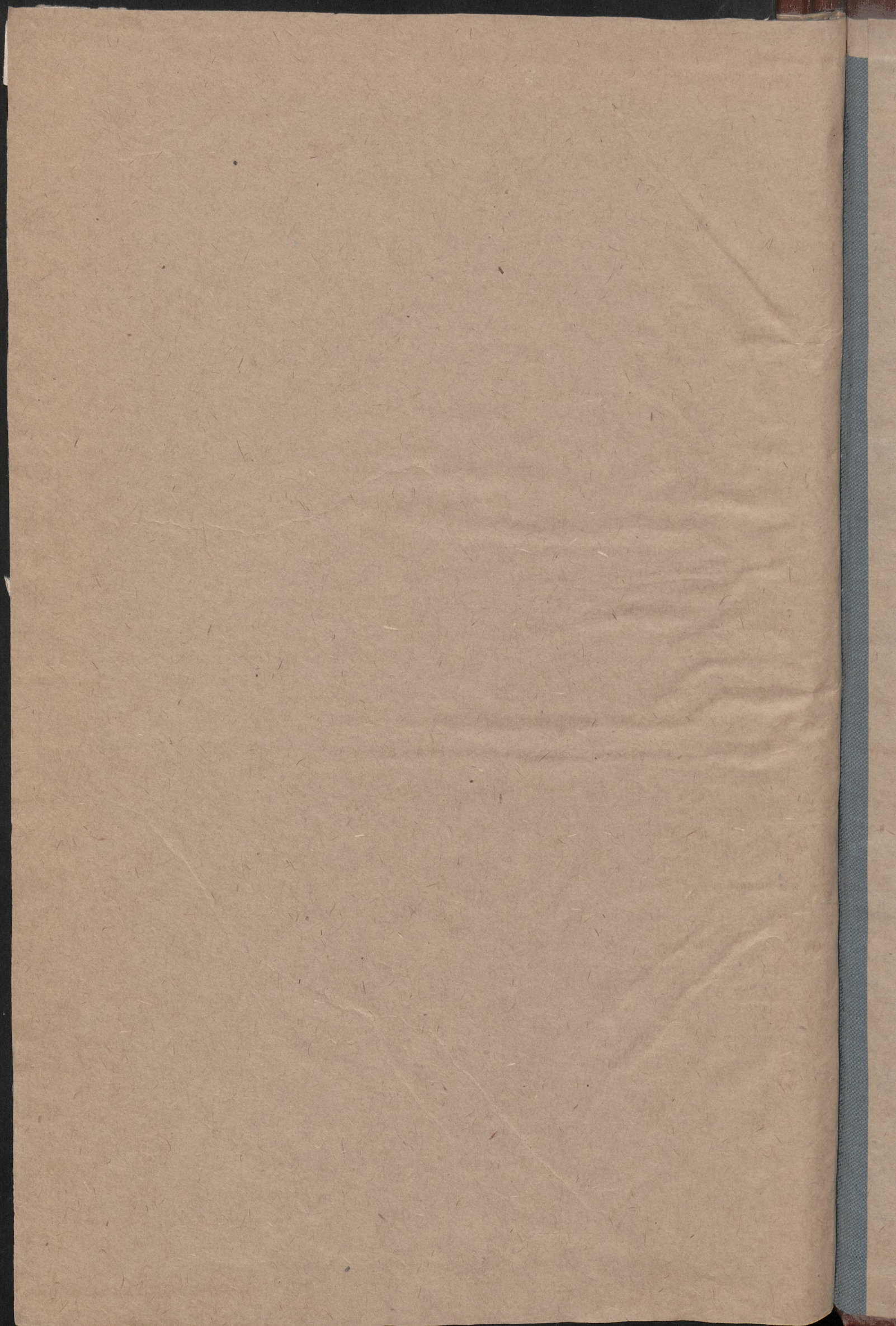
Diebus Dominicis.	Horis Pomeridianis.	PRINCIPIA ARITHMETICÆ GEOMETRIÆ ET MECHANICÆ OPIFICUM CAPTUI ET USUI ACCOMMODATA.		LECTIO ET INTERPRETATIO SACRÆ SCRIPTURÆ.			
Die Lunæ	Mane	ab 8. h. ad mediam 10.	Astronomia	Medicina Practica	Jus Canonicum	Jus Naturæ	
		à media 10. ad 11.	Mathesis sublimis	Medicina Theoretica			Historia universalis cum Critica
Die Martis	Post meridiem.	à 2. h. ad mediam 4.		Chirurgia Theoretica			Eloquentia & literatura.
		à media 4. ad 5.	Chymia	Operationes Chirurgicæ		Jus Romanum	
Die Mercurii	Mane	ab 8. h. ad mediam 10.	Physica Experimentalis	Materia Medica	Theologia Dogmatica		
		à media 10. ad 11.	Mathesis Applicata	Historia Naturalis	Historia Ecclesiastica. Theologia moralis.	Jus Patrium	
Die Jovis	Mane	ab 8. h. ad mediam 10.	Astronomia	Medicina Practica	Jus Canonicum	Jus Naturæ	
		à media 10. ad 11.	Mathesis sublimis	Medicina Theoretica			Historia Universalis cum Critica.
Die Veneris	Post meridiem.	à 2. h. ad mediam 4.		Chirurgia Theoretica			Eloquentia & literatura,
		à media 4. ad 5.	Chymia	Operationes Chirurgicæ		Jus Romanum	
Die Saturni	Mane	ab 8. h. ad mediam 10.	Physica Experimentalis	Materia Medica	Theologia Dogmatica		
		à media 10. ad 11.	Mathesis Applicata	Historia Naturalis	Historia Ecclesiastica. Theologia moralis.	Jus Patrium	
	Post meridiem.	à 2. h. ad mediam 4.		Historia Naturalis			

W

Biblioteka Jagiellońska

stdr0018566

